אִם לָאו, לא: ב [ג]צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הָעֵרוּב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לִטְלוֹ, הִלְכָּךְ אִם נָפַל עָלָיו גַּל וְאֵינוֹ יָכוֹל לִטְלוֹ (ג) בְּלֹא מָרָא וַחֲצִינָא, אָסוּר. הַגָּהּ: וְהָעֵרוּב אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת קַיָּם רַק בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (טור). *וְיָכוֹל לְאָכְלוֹ כְּשֶׁוַּדַּאי חֲשֵׁכָה (הגהות אשירי (פ״ג סי״ז) ומרדכי פרק בכל מערבין (סי׳ תג׳)). וְיֵשׁ לִבְצֹעַ עָלָיו (ד) בְּשַׁחֲרִית בְּשַׁבָּת (מנהגים (עירובי תבשילין)). וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים לְעָרֵב כָּל עֶרֶב שַׁבָּת, [*] (ה) אֲבָל עָדִיף טְפֵי לְעָרֵב עַל כָּל הַשָּׁנָה (ו) בְּפַעַם אַחַת כְּדִלְעֵיל סִימָן שס״ח (ס״ה) (בית יוסף (סי׳ שלה ד״ה בפרק)): ג [ד]נְתָנוֹ (ז) בְּמִגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו (ח) וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ (ט) קֹדֶם שֶׁחָשֵׁכָה, אִם אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הָעֵרוּב אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה (ק׳) [א] (י) *[ה]מְלָאכָה גְּמוּרָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָבַד וְאֵינוֹ עֵרוּב, שֶׁהֲרֵי אִי אֶפְשָׁר (יא) לְאָכְלוֹ:

ג שָׁם בַּמִּשְׁנָה הַנִּזְכֶּרֶת. ד מִשְׁנָה שָׁם ל״ד (ע״ב). ה כְּאוֹקִימְתָּא דְּאַבַּיֵּי וְרָבָא שָׁם (לה.), וְעַיֵּן בְּסִימָן שי״ד סָעִיף ז׳ פְּרָטֵי הַדִּינִין.

שצה דִּינֵי בִּרְכַּת עֵרוּב. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) [א]מִצְוָה לַחֲזֹר אַחַר שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת, [*] וּמְבָרֵךְ עָלָיו (ב) עַל מִצְוַת עֵרוּב, וְאוֹמֵר בְּזֶה הַשִּׁתּוּף יִהְיֶה

א סִימָן זֶה צִיַּנְתִּי לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן שס״ו (סעיפים יג־טו).

בְּאֵר הֵיטֵב

ג (ק׳) מְלָאכָה. אֲבָל בִּמְלָאכָה דְּרַבָּנָן לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בִּדְבַר מִצְוָה. וְאִם מָצָא הַמַּפְתֵּחַ בְּשַׁבָּת, בְּכָל עִנְיָן הָוֵי עֵרוּב אֲפִלּוּ מְצָאוֹ בַּשָּׂדֶה. ט״ז (סק״ב) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בהג״ה] אֲבָל עָדִיף טְפֵי כו׳. וּבְשֵׁם הָאֲרִ״י זַ״ל כָּתְבוּ שֶׁהָיָה כו׳. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל סוֹף סִימָן שס״ו (סק״כ). וּמַה שֶּׁכָּתַב דְּקָאֵי עַל עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין, לֹא נְהִירָא, וְכֵן כָּתַב בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה שֶׁבְּדַמֶּשֶׂק הָיוּ מַקְפִּידִים לַעֲשׂוֹת עֵרוּב בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת עַל פִּי הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטַל זַ״ל, עַיֵּן שָׁם: ג [א] מְלָאכָה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן כ״ו וְהוּבָא בְּיַד אֶפְרַיִם לְקַמָּן סִימָן ת״ט:

[בשו״ע] וּמְבָרֵךְ עָלָיו עַל מִצְוַת עֵרוּב. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן שס״ו מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם שׁוּ״ת מַהֲרַ״מ דִּי בּוּטִין בְּעוֹשֶׂה שְׁנֵי עֵרוּבִין, שֶׁל עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְעֵרוּב תַּבְשִׁילִין יַחַד. וְנִרְאֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דִּמְעָרְבִין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דְּאֵין לוֹ חֶזְקַת כַּשְׁרוּת, עַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לוֹמַר דְּסָפֵק אִם הֻנַּח כְּלָל (ג) גָּרַע טְפֵי.. (ג) וְלָכֵן אִם הִנִּיחַ (ד) לְשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת בָּשָׂר שֶׁל סְפֵק טְרֵפָה אֵינוֹ עֵרוּב, דְּזֶה הָוֵי כְּסָפֵק אִם הֻנַּח, וְגַם דְּבָעִינַן סְעוּדָה הָרְאוּיָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל אם לא): ב (ג) בְּלֹא מָרָא וַחֲצִינָא אָסוּר. אֲבָל אִם אֵין צָרִיךְ לְמָרָא וַחֲצִינָא אֶלָּא לְטַלְטֵל מֻקְצֶה, לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רס״א (ס״א): (ד) בְּשַׁחֲרִית בְּשַׁבָּת. הַטַּעַם, הוֹאִיל וְאִתְעֲבִיד בֵּיהּ חֲדָא מִצְוָה נַעֲשֶׂה בּוֹ מִצְוָה אַחֶרֶת. וְאַף דְּיוּכַל לְאָכְלוֹ גַּם בְּעַרְבִית כַּנַּ״ל, מִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר לִבְצֹעַ עָלָיו בְּשַׁחֲרִית מִשּׁוּם דִּפְעָמִים מַקְדִּים לֶאֱכֹל בְּעַרְבִית קֹדֶם חֲשֵׁכָה: (ה) אֲבָל עָדִיף טְפֵי וְכו׳.. שֶׁמָּא יִשְׁכְּחוּ פַּעַם אַחַת מִלְּעָרֵב. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּסָעִיף ה׳ (ס״ק כא): (ו) בְּפַעַם אַחַת. וּבְאֹפֶן זֶה, כְּשֶׁנֶּאֱכַל עֵרוּבוֹ בְּשַׁבָּת אֵינוֹ מֻתָּר רַק לְאוֹתָהּ שַׁבָּת, אֲבָל לֹא לְשַׁבָּת הַבָּאָה: ג (ז) בְּמִגְדָּל. שֶׁל בִּנְיָן, אוֹ אֲפִלּוּ בְּמִטַּלְטֵל, (ה) כְּמוֹ תֵּבָה גְּדוֹלָה (ו) הַמַּחֲזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה שֶׁיֵּשׁ בִּסְתִירָתָהּ מִשּׁוּם סְתִירַת אֹהֶל דְּאוֹרַיְתָא, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן שי״ד (ס״א): (ח) וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ. דַּוְקָא שֶׁנֶּאֱבַד מִמָּקוֹם שֶׁהִנִּיחוֹ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא, אֲבָל אִם הוּא מֻנָּח בִּמְקוֹמוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא שָׁכַח בְּאֵיזֶה מָקוֹם הִנִּיחוֹ, הָוֵי עֵרוּב, דְּעָבִיד הוּא דְּמִדְכַּר [הָרַשְׁבָּ״א (לד: ד״ה מתני׳) וְהָרִיטְבָּ״א בְּחִדּוּשֵׁיהֶם (שם ד״ה רבי אליעזר)]: (ט) קֹדֶם שֶׁחָשֵׁכָה. פֵּרוּשׁ, (ז) קֹדֶם זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דְּבִתְחִלַּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּבָר הָיָה אָבוּד מִמֶּנּוּ: (י) מְלָאכָה גְּמוּרָה. כְּגוֹן שֶׁצָּרִיךְ לִסְתֹּר הַמִּגְדּוֹל אוֹ הַדֶּלֶת, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִשּׁוּם (ח) סְתִירַת אֹהֶל: (יא) לְאָכְלוֹ. וְאִם נִמְצָא הַמַּפְתֵּחַ בְּשַׁבָּת בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לַהֲבִיאוֹ בְּלֹא מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁלֹּא הָיָה מַפְסִיק (ט) רְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא הַמַּפְתֵּחַ לְבֵין הַמִּגְדּוֹל, (י) הָוֵי עֵרוּב, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, כֵּיוָן שֶׁמָּצָא אוֹתָן אַחַר כָּךְ חָשְׁבִינַן לֵיהּ כְּאִלּוּ הָיָה בְּיָדוֹ, (יא) שֶׁמָּצוּי הוּא שֶׁיִּמְצָאֶנּוּ:

בֵּאוּר הֲלָכָה

טְהוֹרָה וְכו׳, וְאַף דְּמַיְירֵי שָׁם לְעִנְיַן עֵרוּבֵי תְחוּמִין, סוֹבֵר דְּהוּא הַדִּין לְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת. וְדַע דְּדִין זֶה לָאו דִּין בָּרוּר הוּא, דְּרַבִּים מֵהָרֵאשׁוֹנִים פְּלִיגִי עֲלֵיהּ, הָרַבֵּנוּ תָּם וְהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל הַמּוּבָאִים בְּשַׁבָּת ל״ד (ע״א) בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁנֵיהֶם בְּסוֹף הַדִּבּוּר, דְּסוֹבְרִים שָׁם דְּמֵימְרָא זוֹ דְּרַבִּי יוֹסֵי הוּא דַּוְקָא לְעִנְיַן עֵרוּבֵי תְחוּמִין אֲבָל לֹא לְעִנְיַן עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, דְּבָזֶה אֲפִלּוּ סָפֵק טְהוֹרָה סָפֵק טְמֵאָה כָּשֵׁר, וְכֵן מֵהָרַ״ן סוֹף פֶּרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין (יד: ד״ה והאי) וּמֵהַמָּרְדְּכַי בְּפֶרֶק בַּכֹּל מְעָרְבִין (עירובין סי׳ תפח) מַשְׁמַע גַּם כֵּן הָכִי, וְכֵן מוּכָח בְּהָדְיָא מֵהָרִיטְבָּ״א בְּעֵרוּבִין דַּף ע״ו (ע״א ד״ה דאמר) דִּבְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת כָּשֵׁר סָפֵק תְּרוּמָה טְהוֹרָה אוֹ טְמֵאָה, [א]וּמִמֵּילָא הוּא הַדִּין בְּסָפֵק הֻנַּח אוֹ לֹא:

ב * וְיָכוֹל לְאָכְלוֹ כְּשֶׁוַּדַּאי חֲשֵׁכָה. וְאַף דִּלְעֵיל בְּסִימָן שצ״ג סָעִיף ג׳ פָּסַק דְּאִם נֶאֱכַל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת גַּם כֵּן עֵרוּבוֹ עֵרוּב, הָתָם הוּא לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין כְּדַאי לְהַכְנִיס עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּסָפֵק דְּרַבָּנָן. וְהַאי דִּמְקִלִּינַן בְּסָעִיף ב׳ שָׁם לְהַנִּיחוֹ לְכַתְּחִלָּה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, מַיְירֵי נַמִי כְּגוֹן שֶׁנִּתְאַחֵר וְלֹא הִנִּיחוֹ מִקֹּדֶם, וְדָיְינִינַן לֵיהּ לְעִנְיַן עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת [דְּקִיל מֵעֵרוּבֵי תְחוּמִין] כְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מִצְוָה לְהַנִּיחוֹ קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן ר״ס סָעִיף קָטָן ג׳:

ג * מְלָאכָה גְּמוּרָה. כֵּן הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פ״א הכ״ב). וְהִשְׁמִיט סוּגְיָא דְּעֵרוּבִין דַּף ל״ד (ע״ב) דְּאוֹסֵר אַף בְּמִגְדָּל שֶׁל לְבֵנִים סְדוּרוֹת בְּלֹא טִיחַ טִיט דְּאֵין בּוֹ אֶלָּא שְׁבוּת, דִּמְפָרֵשׁ דְּאָתְיָא הַסּוּגְיָא שָׁם דְּלֹא כְּרַבִּי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (לה. ד״ה בעי) דִּלְרַבִּי דְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא גָזְרוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בְּמִגְדּוֹל שֶׁל בִּנְיָן [אוֹ שֶׁל עֵץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה וְכַנַּ״ל] שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְלָאכָה גְּמוּרָה בִּסְתִירָתוֹ. וְהַטּוּר הָעְתִּיק הַגְּמָרָא לֶאֱסֹר אַף בְּמִגְדּוֹל שֶׁל לְבֵנִים סְדוּרוֹת [וְאַף בְּעֵרוּבֵי תְחוּמִין מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵיהּ כֵּן, שֶׁצִּיֵּן בְּסִימָן ת״ט לִדְבָרָיו כָּאן, וְאַף שֶׁעֵרוּבֵי תְחוּמִין הוּא צֹרֶךְ מִצְוָה לְכֻלֵּי עָלְמָא] נִרְאֶה שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָּ״א (לד: ד״ה הכא) דְּהַסּוּגְיָא אָתְיָא אַף לְרַבִּי וּמִשּׁוּם דִּלְבֵנִים סְדוּרוֹת הוּא שְׁבוּת הַקָּרוֹב [לִדְאוֹרַיְיתָא] דְּדוֹמֶה לִסְתִירַת בִּנְיָן, וְכֵן כָּתַב בְּקָרְבַּן נְתַנְאֵל (פ״ג סי׳ ה אות ק), אֲבָל הָרַשְׁבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (לד: ד״ה והאמר) וּבַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שער ה סי׳ יט) כָּתַב כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּהוּא דְּלֹא כְּרַבִּי, דִּלְרַבִּי דְּקַיְימָא לָן כְּוָתֵיהּ אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בְּבִנְיָן גָּמוּר, וְכֵן נִרְאֶה מֵהָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ו׳ (ה״י). אֶלָּא דְּצָרִיךְ עִיּוּן אֵיזֶה מְלָאכָה גְּמוּרָה שַׁיָּךְ אַף

א (א) מִצְוָה לַחֲזֹר וְכו׳. פֶּן יִשְׁכְּחוּ וְיָבוֹאוּ לִידֵי אִסּוּר טִלְטוּל: (ב) עַל מִצְוַת עֵרוּב. שֶׁגַּם עַל שִׁתּוּף שַׁיָּךְ שֵׁם עֵרוּב, שֶׁמְּעָרְבִין וּמְשֻׁתָּפִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְהַגְּרָ״א (ד״ה ספק) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ג) מִמָּגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן ת״ט סָעִיף קָטָן ט׳: (ד) דְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת הוּא דַּוְקָא בְּפַת, כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן שס״ו (ס״ח): ג (ה) רַמְבַּ״ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ״ג מ״ג): (ו) גְּמָרָא (לה.), וְכַנַּ״ל בְּסִימָן שי״ד (ס״א) עַיֵּן שָׁם: (ז) דְּאִלּוּ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת גּוּפָא מְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ג סָעִיף ג׳ דְּאִם נֶאֱכַל הָוֵי עֵרוּב [הַגְּרָ״א (ד״ה קודם) וּפְרִי מְגָדִים (משו״ז סק״ב)]: (ח) עַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה מלאכה). וְאִם הָיָה הַמַּנְעוּל קָשׁוּר בְּחֶבֶל, מוּכָח בַּגְּמָרָא (לה.) וּלְפֵרוּשׁ רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה ובעי) דְּאֵין בּוֹ אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא בִּפְסִיקָתוֹ וְהָוֵי עֵרוּב: (ט) וְאַף דְּגַם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים יָכוֹל לְהַעֲבִירוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, שְׁבוּת זֶה לֹא הִתִּירוּ בִּמְקוֹם עֵרוּב כַּמְבֹאָר בְּסִימָן ת״ט (משנ״ב ס״ק יב), עַיֵּן שָׁם [אַחֲרוֹנִים]: (י) דִּבְשָׂדֶה שֶׁהוּא כַּרְמְלִית דְּהַטִּלְטוּל הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן לֹא גָזְרוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וּמַה שֶּׁנִּזְכַּר בַּגְּמָרָא (לד:) לֶאֱסֹר בְּשָׂדֶה, אָתְיָא דְּלֹא כְּרַבִּי. וְהַטּוּר הָעְתִּיק כִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא לֶאֱסֹר אַף בְּשָׂדֶה, וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) כָּתְבוּ שֶׁטַּעְמוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּלֹא חֲשִׁיב עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת דְּבַר מִצְוָה [וּלְפָלָא הֲלֹא הַטּוּר בְּעַצְמוֹ פָּסַק בְּנָפַל עָלָיו גַּל אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁצָּרִיךְ מָרָא וַחֲצִינָא, וְטַעְמוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי דְּלֹא גָזְרוּ עַל שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְעַל כָּרְחָךְ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת נַמִי מִצְוָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרָ״א (ד״ה ואינו יכול)]. וּלְדִינָא אֵין נַפְקָא מִנָּהּ, דְּלַהֲלָכָה הִכְרִיעוּ הָאַחֲרוֹנִים כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״א הכ״ב) וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי: (יא) טוּר, וְהוּבָא בָּאַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) פסק כדעת השו״ע שבספק אם הונח אסור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

מֻתָּר לְכָל בְּנֵי הַמָּבוֹי לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מֵחֲצֵרוֹת לַמָּבוֹי (ג) (וּמֵהֶם לַבָּתִּים) (בית יוסף (ד"ה ומ"ש רמינו) בשם שבולי לקט (סי' נט)) בְּשַׁבָּת. אֵימָתַי מְבָרֵךְ עָלָיו, (ד) בְּשָׁעָה שֶׁמְּקַבֵּץ אוֹתוֹ מִבְּנֵי הַמָּבוֹי אוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמְּזַכֶּה לָהֶם. הַגָּהּ: וְאִם גָּבוּ אוֹתוֹ לְשֵׁם עֵרוּב וְשָׁכְחוּ (ה) וְלֹא בֵרְכוּ עָלָיו הָוֵי עֵרוּב, כִּי אֵין הַבְּרָכָה מְעַכֶּבֶת (אגור (סי' תקנ) ושבולי לקט (שם) עיין סוף סימן שס"ז):

הִלְכוֹת תְּחוּמִין

שצו דִּין אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א (א) א'שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו' (שמות טז כט), מִכָּאן שֶׁכָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת בְּכָל מָקוֹם, (ב) אֲפִלּוּ יָצָא חוּץ לַתְּחוּם. גּוּמוֹדְדִים לְכָל אָדָם (ג) בָּאַמָּה שֶׁלּוֹ, וְאִם הָיָה (ד) נַנָּס בְּאֵיבָרָיו, נוֹתְנִים לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם, שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן שִׁשָּׁה טְפָחִים. הַגָּהּ: (ה) וְאֵלּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת מוֹדְדִין לוֹ (ו) מְרֻוָּחוֹת, (ז) וְהוּא (א) בְּאֶמְצָעָן. (טור). (ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּמֻתָּר לְהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת (ט) לְכָל צַד, (י) אֲבָל לְטַלְטֵל אֵין לוֹ רַק אַרְבַּע אַמּוֹת עִם אֲלַכְסוֹנָן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן שמ"ט (טור בשם הרז"ה והמגיד פרק י"ב (מהל' שבת הט"ו) בשם רשב"א):

ב דְּבְכָל מָקוֹם שֶׁקָּדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם, אִם הוּא (יא) מֻקָּף לְדִירָה, (יב) אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ עַתָּה דָּיוֹרִין, (יג) חָשׁוּב כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת. הוְאִם אֵינוֹ מֻקָּף לְדִירָה, (יד) עַד סָאתַיִם חָשׁוּב כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וַאֲפִלּוּ שָׁבַת (טו) בְּתֵל גָּבוֹהַּ וּבְקָמָה קְצוּרָה (טז) וְשִׁבֳּלִים מַקִּיפוֹת אוֹתָהּ, (יז) חֲשִׁיבִי כְּאַרְבַּע אַמּוֹת עַד סָאתַיִם:

א בְּרֵיְיתָא עֵרוּבִין מ"ח (ע"א). ב כְּתַנָּא קַמָּא בַּמִּשְׁנָה שֶׁם מ"א (ע"ב). הָרִי"ף (יג:) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק י"ב (הט"ו) וְכ"ז (ה"ד). ג צִיַּנְתִּיו לְעֵיל סִימָן שמ"ט סָעִיף א' וּב'. ד פְּשׁוּט שֶׁם סָעִיף א', לְרַבֵּנָן דְּקַיְימָא לָן כְּוָתַיְיהוּ. ה בְּרֵיְיתָא נ' (ע"ב) לְעִנְיַן הַשּׁוֹבֵת שֶׁם, וְהוּא הַדִּין לִמְעָרֵב, וְכֵן כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד (שבת פי"ב הט"ו) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א.

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) בְּאֶמְצָעָן. וּבְסִימָן שמ"ט מְבֹאָר שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹר לְאֵיזֶה רוּחַ שֶׁיִּרְצֶה הָאַרְבַּע אַמּוֹת, עַיֵּן שֶׁם סָעִיף ד'. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כָּל הַחֲצֵרוֹת שֶׁבַּמָּבוֹי בְּיַחַד: (ג) וּמֵהֶם לַבָּתִּים. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מִן הַמְּבוֹאוֹת וַחֲצֵרוֹת לַבָּתִּים. וְאַף דְּהָכָא אַיְרֵי (א) בְּשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת לְחוּד, (ג) מִכָּל מָקוֹם הָא מְבֹאָר בְּסִימָן שפ"ז (ס"א) דְּסוֹמְכִין עַל שִׁתּוּף בִּמְקוֹם עֵרוּב וְאַיְרֵי רַמָּ"א בְּאֹפֶן זֶה. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן שס"ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק פג) שֶׁהֶעְתַּקְנוּ הַנֻּסָּח הַנָּהוּג לוֹמַר: (ד) בְּשָׁעָה שֶׁמְּקַבֵּץ וְכוּ'. עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שס"ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן פ' פ"א פ"ב וְשַׁיָּךְ גַּם כֵּן לְכָאן: (ה) וְלֹא בֵּרְכוּ עָלָיו וְכוּ'. הוּא הַדִּין (ג) אֲפִלּוּ לֹא אָמְרוּ עָלָיו גַּם כֵּן הַנֻּסָּח שֶׁל 'בְּזֶה הַשִּׁתּוּף' הַנַּ"ל:

א (א) 'שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו' מִכָּאן וְכוּ'. פֵּרוּשׁ דִּכְתִיב (שמות טז כט) 'תַּחְתָּיו' כְּתַחְתָּיו, גּוּפוֹ שָׁלֹשׁ אַמּוֹת, וְאַמָּה כְּדֵי לִפְשֹׁט יָדָיו וְרַגְלָיו, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן שמ"ט (ס"א) עַיֵּן שֶׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"א), אַךְ דְּשֶׁם מַיְירֵי לְעִנְיַן טִלְטוּל אֵיזֶה חֵפֶץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָכָא מַיְירֵי לְעִנְיַן יָצָא חוּץ לַתְּחוּם דְּיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת: (ב) אֲפִלּוּ יָצָא וְכוּ'. שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה (א) אָמַר זֶה לְאוֹתָן שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַתְּחוּם 'שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו' [טור]: (ג) בָּאַמָּה שֶׁלּוֹ. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן שמ"ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ג': (ד) נַנָּס בְּאֵבָרָיו. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁגּוּפוֹ בֵּינוֹנִי וּזְרוֹעוֹ קָצָר, וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן שמ"ט סָעִיף קָטָן ד' וּבְשַׁעַר הַצִּיּוּן שֶׁם (סק"ד): (ה) וְאֵלּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ג) בֵּין כְּשֶׁמּוֹדְדִין לְכָל אָדָם בָּאַמָּה שֶׁלּוֹ, וּבֵין כְּשֶׁמּוֹדְדִין אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת: (ו) מְרֻוָּחוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיִּהְיוּ מוֹדְדִין אוֹתוֹ בְּרֶוַח (ג) וְלֹא בְּצִמְצוּם. וְדַע דְּאַרְבַּע אַמּוֹת נוֹתְנִין לוֹ מְרֻבָּעוֹת לְעֵבֶר פָּנָיו שֶׁהוּא רוֹצֶה לֵילֵךְ, דְּהַיְנוּ (ד) שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ בָּהֶן אַף בַּאֲלַכְסוֹנָן שֶׁעוֹלֶה עוֹד אַמָּה וּשְׁלֹשָׁה חֳמָשִׁין: (ז) וְהוּא בְּאֶמְצָעָן. טָעוּת סוֹפֵר, וְצָרִיךְ לִכְתֹּב זֶה אַחַר תֵּבַת לְכָל צַד, וּכְמוֹ שֶׁנְּבָאֵר לְקַמֵּיהּ [טַ"ז (סק"א) וְהַגְּרָ"א]: (ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּמֻתָּר לְהַלֵּךְ וְכוּ'. דִּלְדֵעָה רִאשׁוֹנָה אֵין לוֹ רַק אַרְבַּע אַמּוֹת (ה) לְאוֹתוֹ רוּחַ שֶׁבֵּרֵר, וְאִם בֵּרֵר לְמָקוֹם אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר וְלִבְרֹר בְּמָקוֹם אַחֵר. וּלְדֵעָה זוֹ יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל צַד סְבִיבוֹתָיו, דְּהַיְנוּ (ו) שְׁמוֹנֶה עַל שְׁמוֹנֶה: (ט) לְכָל צַד וְהוּא בְּאֶמְצָעָן. כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד יֵשׁ לוֹ לְכָל צַד אַרְבַּע אַמּוֹת, וְנִמְצָא דְּהוּא (ז) שְׁמוֹנֶה עַל שְׁמוֹנֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דֵּעָה זוֹ לְמַעֲשֶׂה: (י) אֲבָל לְטַלְטֵל וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים הַזֶּה פְּלִיגִי רַק אֶהִלּוּךְ, אֲבָל לְעִנְיַן טִלְטוּל כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ דְּאֵין מֻתָּר רַק עַד אַרְבַּע אַמּוֹת עִם אֲלַכְסוֹן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שמ"ט (ס"ב ומשנ"ב סק"ט) דְּאוֹתָן אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁבֵּרֵר לוֹ, לְכֻלֵּי עָלְמָא מֻתָּר לְטַלְטֵל בַּאֲלַכְסוֹנָן אַף שֶׁעוֹלֶה יוֹתֵר מֵחָמֵשׁ אַמּוֹת: ב (יא) מֻקָּף לְדִירָה. כְּגוֹן שֶׁשָּׁבַת בָּעִיר אוֹ שְׁאָר מָקוֹם שֶׁהֻקַּף לְדִירָה: (יב) אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ עַתָּה דָּיוֹרִין. כְּגוֹן (ח) שֶׁנֶּחְרְבָה מִדָּיוֹרֶיהָ אֲבָל חוֹמָתָהּ קַיֶּמֶת: (יג) חָשׁוּב כֻּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת. אֲפִלּוּ אוֹתוֹ מָקוֹם גָּדוֹל (ט) כְּאַנְטוֹכְיָא, וּמוֹנֶה אַלְפַּיִם אַמָּה מִחוּץ אוֹתוֹ הַמָּקוֹם: (יד) עַד סָאתַיִם. וְאִם הָיָה הַהֶקֵּף יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, אֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִמְּקוֹם אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ בְּעֵת שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם: (טו) בְּתֵל גָּבוֹהַּ. עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְהוּא הַדִּין בְּשִׁבֳּלִים: (טז) וְשִׁבֳּלִים מַקִּיפוֹת אוֹתָהּ. שֶׁהִנִּיחַ גְּבוּלֶיהָ סָבִיב מִלִּקְצֹר [רַשִׁ"י (עירובין טו. ד"ה ושיבולות)]. וְהוּא שֶׁקָּשַׁר הַשִּׁבֳּלִים יַחַד בְּעִנְיָן שֶׁאֵין רוּחַ מְצוּיָה מְנִידָה אוֹתָן, שֶׁכָּל מְחִצָּה שֶׁרוּחַ מֵנִיד אוֹתָהּ אֵינָהּ מְחִצָּה [סוּכָּה (כ"ה) [כ"ד] (ע"ב)]: (יז) חֲשִׁיבִי כְּאַרְבַּע אַמּוֹת. דְּאַף עַל גַּב דְּהִיא עֲשׂוּיָה מֵאֵלֶיהָ, (י) שְׁמָהּ מְחִצָּה. וְתֵל, אַף עַל גַּב דְּאֵין לָהּ לְמַעְלָה הֶקֵּף סְבִיבָהּ, (יא) מִכָּל מָקוֹם נֶחְשָׁב בִּכְלַל מְחִצָּה כֵּיוָן שֶׁהִיא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שמ"ה סָעִיף ב':

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א) כְּגוֹן שֶׁהַמָּבוֹי לֹא הָיָה מְתֻקָּן בַּתְּחִלָּה בְּעֵרוּבִין כַּדִּין, וְעָשׂוּ רַק עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת לְהַתִּיר הַטִּלְטוּל בֶּחָצֵר, וְאַחַר כָּךְ נִתְקַן הַמָּבוֹי וְלֹא נֶחְסָר רַק שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן שס"ו (ס"ק כא):

א (א) וּקְרָא הָכִי פֵּרוּשׁוֹ, 'שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו' לְאוֹתָן שֶׁיָּצְאוּ לַחוּץ, וְ'אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ' לְאוֹתָן שֶׁלֹּא יָצְאוּ עֲדַיִן לִלְקֹט [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב]: (ג) אַחֲרוֹנִים: (ג) וְעוֹלֶה עַל אַרְבַּע אַמּוֹת עוֹד שְׁנֵי אֶצְבָּעוֹת, כֵּן כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים לְעִנְיַן הַנַּפְקָא מִנָּהּ שֶׁיֵּשׁ בֵּין שׁוֹחֲקוֹת לַעֲצֵבוֹת שֶׁמְּבֹאָר בְּעֵרוּבִין דַּף ג' עַמּוּד ב'. וְאַף דְּשֶׁם מַסִּיק הַגְּמָרָא דְּצָרִיךְ לֵילֵךְ לְהַחְמִיר אַף לְעִנְיַן מֶשֶׁךְ מָבוֹי שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן, הָכָא שֶׁאֲנֵי דְּהַלִּמּוּד הוּא מִמַּה דִּכְתִיב בִּקְרָא 'שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו', וְשִׁעוּר תַּחְתָּיו לְרַבִּי יְהוּדָה הוּא מְרֻוָּחוֹת כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, וְכֵן כָּתַב בִּגְאוֹן יַעֲקֹב: (ד) דְּהִנֵּה לְפִי מַה שֶּׁבֵּאֵר הַגְּרָ"א לְעֵיל בְּסִימָן שמ"ט, גַּם הָרַמְבַּ"ם הַמַּחְמִיר שֶׁם לְעִנְיַן לְכַתְּחִלָּה, מוֹדֶה דְּהֵיכָא דְּבֵרֵר מֻתָּר לְטַלְטֵל אַף הָאֲלַכְסוֹן שֶׁל הָרִבּוּעַ, וְכֵן בְּהִלּוּךְ גַּם כֵּן מֻתָּר אַף הָאֲלַכְסוֹן, עַיֵּן שֶׁם, אֲבָל לְהַלֵּךְ בְּמִישׁוֹר אָסוּר יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, עַיֵּן שֶׁם: (ה) כֵּן מְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה (מה.) בְּדַעַת רַבִּי יְהוּדָא דְּפָסַק דֵּעָה רִאשׁוֹנָה כְּוָתֵיהּ: (ו) גְּמָרָא (מח.) בְּדַעַת חֲכָמִים לְפִי דֵּעָה זוֹ: (ז) וְיָדוּעַ דְּכָל שִׁעוּרֵי שַׁבָּת הוּא מְרֻבָּעִין עִם הַזָּוִית שֶׁלָּהֶם: ב (ח) רַשִׁ"י (סא: ד"ה בעיר): (ט) גְּמָרָא (סא:): (י) גְּמָרָא ט"ו (ע"א): (יא) בַּגְּמָרָא אִיתָא דְּהוּא הַדִּין בְּנָקַע [גַּמָּא] שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַד סָאתַיִם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah